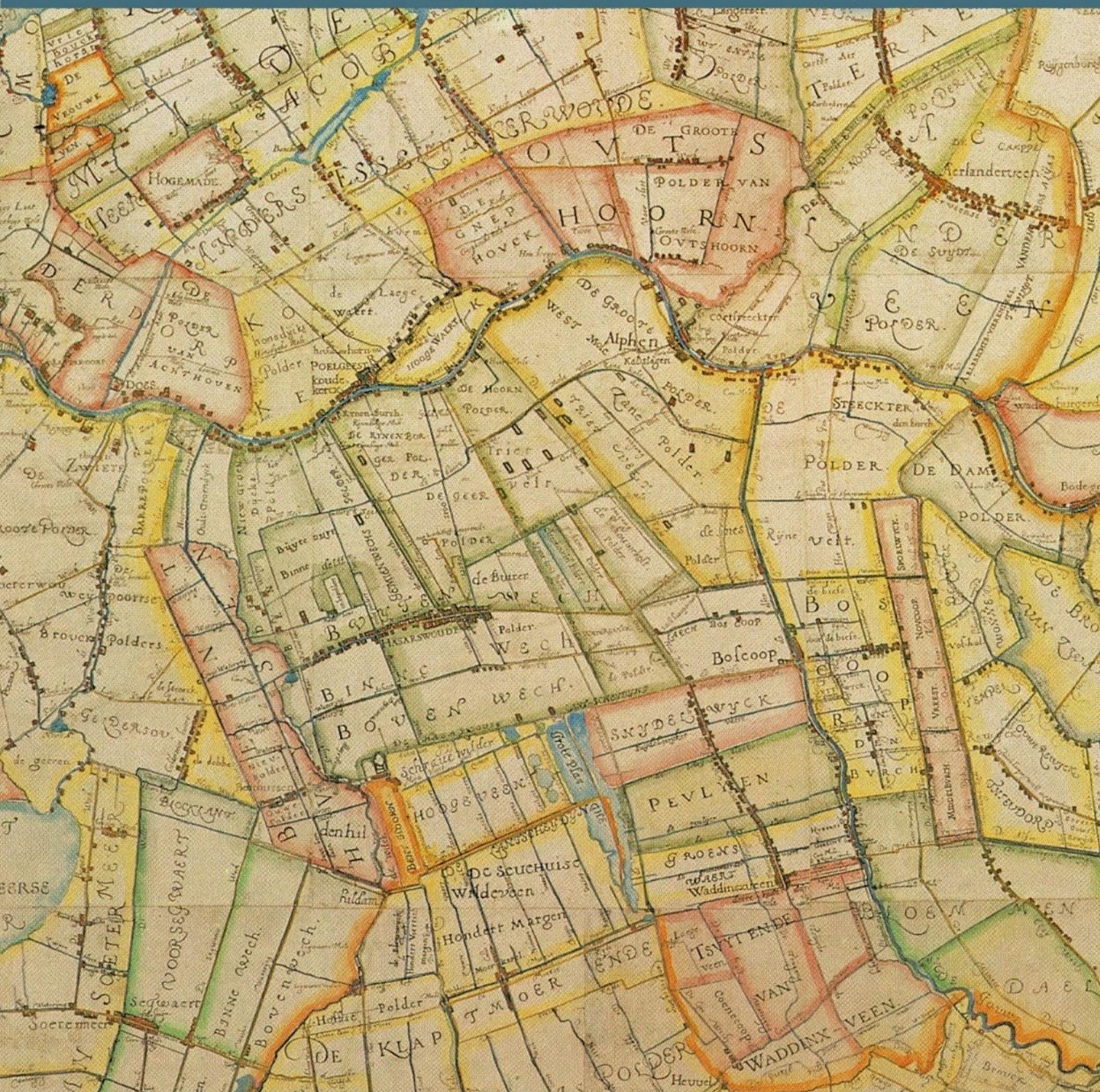

Mededelingenblad van de afdeling
Rijnland
van de Nederlandse Genealogische Vereniging

Nederlandse
Genealogische
Vereniging

Ontdek jouw verhaal

De Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) is een landelijke vereniging met verschillende regionale afdelingen. Voor onze **afdeling RIJNLAND** gelden de postcodes: 2170-2179 (Sassenheim, Lisse), 2200-2259 (Katwijk, Noordwijk, Rijnsburg, Valkenburg, Voorhout, Voorschoten, Wassenaar), 2300-2399 (Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Warmond, Roelofarendsveen, Zoeterwoude, Hazerswoude), 2400-2439 (Alphen a/d Rijn, Bodegraven, Nieuwkoop), 2442-2489 (Ter Aar, Aarlanderveen, Zwammerdam), 2500-2529 ('s Gravenhage Centrum, Laakkwartier), 2560-2599 ('s-Gravenhage Segbroek, Zuiderpark, Scheveningen, Haagse Hout annex Mariahoeve), 2730-2739 (Benthuizen).

Het lidmaatschap van de NGV, waarbij u de gedrukte versie van het tijdschrift Gens Nostra ontvangt, is € 49,- per jaar. Het digitale lidmaatschap kent een lagere contributie van € 40,-. Voor meer informatie, aanmelden en wijzigingen doorgeven kunt u uitsluitend terecht bij de landelijke centrale: op de website www.ngv.nl of ledenadministratie@ngv.nl of per post naar NGV, Postbus 50, 3980 CB, Bunnik.

Naast het lidmaatschap van onze afdeling kan men zich aanmelden voor een lidmaatschap van een andere regionale afdeling voor € 12,- per jaar per afdeling. Afdeling Rijnland kunt u vinden op <https://www.ngv-afdelingen.nl/rjn/>

Adres verenigingscentrum: Kosterijland 3-5, 3980 CB Bunnik.

Openingstijden: woensdag op afspraak, elke donderdag en 2^e zaterdag van de maand van 10-16 uur, behalve op feestdagen.

Afdeling Rijnland / jaargang 27 / nr. 80 / september 2022

Inhoudsopgave	Pag.
De weg wijzen	3
Activiteiten afdeling Rijnland	5
Oud schrift	9
Het zullen jouw voormoeders maar wezen, deel 3	10
Kennismaken met.....Lies Schraeverus-Ten Velden	15
Transcriptie oud schrift	17
Vraag m.b.t. de familienaam Van den Heuvel	19
De Kleine IJstijd	20
Voorouderspreekuren in de regio	25
Wetenswaardigheden:	25
- Een reis door Zwitserland naar Milaan 1853-2022	25
- Rampjaar 1672	26
- Familie Tol	26
- Ook podcasts op Rijnland geschiedenis	26
- Schriftspiegel, Oud-Nederlandse handschriften van de 13e tot de 18e eeuw	27
- Al 7 miljoen records in de personendatabase van ELO	27
- Flitscollege 'Buskruit en vuurwerk in de Leidse stadsgeschiedenis'	28
- Geschiedenislokaal.nl: digitale bronnen voor het onderwijs	28
- Heel de Rijnstreek kocht melkpoeder	29
- Drie artikelen over de drooglegging van de Haarlemmermeer	30
Publicaties van de afdeling	30
Afdelings- en bestuursinformatie	34

De weg wijzen

Een van mijn kinderen is marketeer bij de ANWB. Ik hoor hem praten over klantreizen en het gebruik van verschillende kanalen. Het gebruiken van folders en de mogelijkheden van sociale media staan centraal in het gesprek. Draagvlak creëren en op het juiste moment persoonlijke adviezen geven maken deel uit van alle plannen. Op een vergelijkbare manier is de

NGV ook bezig met haar toekomst. We willen aansluiten bij de wensen van onze leden en hen de weg wijzen naar de mogelijkheden die er zijn om leven en werken van hun voorouders in beeld te brengen. Of het nu gaat om het gebruik van

GenDataPro – het genealogische computerprogramma van onze vereniging – of een advies over archiefbezoek of voorouderonderzoek in een ander deel van het land. Op pagina 18 vindt u de transcriptie van Piet de Baar van een oud document over het plaatsen van bakens *op 't innecomen van de meeren tusschen Abenes ende Spanoort*, de Haarlemmermeer. Ook NGV Rijnland wil voor u zo'n baken zijn. Huub van den Heuvel klampt op pagina 19 aan en stelt een genealogische vraag. Speciale aandacht wil ik u vragen voor onze ledenavond op 20 september. De afdeling organiseert dan een 'special' waar ervaren en minder ervaren voorouderonderzoekers met elkaar in gesprek kunnen gaan over hun ontdekkingen, ervaringen en hun vragen. Op pagina 6 leest u er meer over. Op deze manier wil het bestuur het enthousiasme en het delen van kennis op een bijzondere avond heel praktisch vorm geven. Ik wil alle leden van NGV-Rijnland vragen om de 20^e aan te sluiten. Juist ook de leden die niet zo regelmatig naar de Scheppingskerk in Leiderdorp komen. Het gebouw is goed rolstoeltoegankelijk. De parkeergelegenheid is ruim en gratis. Er zijn goede busverbindingen zowel vanaf station Leiden Centraal als van station Lammenschans. Komt u? In het bijzonder attendeer ik ook de leden die sinds de Covid-pandemie de afslag Leiderdorp niet weer hebben kunnen vinden.

Naast de praktische kant van de genealogie is onze afdeling ook steeds meer actief als het gaat om het in het algemeen attenderen van genealogen

op de dienstverlening van onze vereniging. Mensen enthousiast maken, daar gaat het om. Daarom bemenste een flink deel van ons bestuur voor de zomervakantie de NGV-stand van Famillement in het De La Mar theater in Amsterdam. Daarom zijn wij op 10 september actief in een stand aanwezig tijdens het weekend van Voorschoten en ook hopen we op 3 september in Leiderdorp tijdens de Jaarmarkt aanwezig te zijn.

Overigens, heeft u uw account van de nieuwe website van de NGV al geactiveerd? In de landelijke Nieuwsbrief van de NGV heeft u over alle positieve ontwikkelingen kunnen lezen. We hopen dat op korte termijn via de site alle oude uitgaven van Gens Nostra met een zoekfunctie geraadpleegd kunnen worden. Ook binnen ons bestuur denken we na over het plaatsen van uitgaven en onderzoek op de afdelingspagina. Sytske Visscher en Cees Jan van den Hoek zullen voor Rijnland binnenkort gaan deelnemen aan een workshop voor afdelingswebmasters.

En als ik u dan toch aan het vertellen ben: Ank Poland is uw aanspreekpunt voor een bijdrage aan de genealogische uitgave Rijnland waar we mee aan de slag zijn. Kleine bijdragen, grote bijdragen, een favoriete voorouder, de bewonersgeschiedenis van een huis of een opvallende gebeurtenis het moet een uitgave voor en door leden van Rijnland gaan worden.

Terwijl ik deze inleiding op een te warme zolderkamer schrijf, spreekt het tot mijn verbeelding dat Ank Poland op pagina 20 van ons blad schrijft over de Kleine IJstijd, waarvan het begin bijna samenviel met de eerste jaren van de 80-jarige oorlog (1568-1648). De klimaatverandering tijdens de Kleine IJstijd had onmiddellijke gevolgen voor de landbouw en bevolking. Sterker gezegd: het had een weerklink in de samenleving als geheel. Zo actueel is genealogie en haar historische context.

Nu de vakantieperiode weer voorbij is, gaat ook de afdeling Rijnland zich weer helemaal richten op haar activiteiten in het koudere seizoen. We hopen velen van u weer te mogen ontmoeten. Tijdens mijn Grand Tour afgelopen vakantie kwam ik in Zuid Duitsland bovenstaand routebordje tegen. Mijn ideaal ... voor u is dit Mededelingenblad de bewegwijzering voor aankomende periode. Mogen we u op 20 september verwelkomen?

Namens het bestuur,

Ab Stikkelorum, voorzitter

Activiteiten afdeling Rijnland

Het bestuur van de afdeling Rijnland organiseert verschillende activiteiten. U bent daarbij van harte welkom. Natuurlijk mag u ook uw burens, vrienden en kennissen, die geen lid zijn van onze vereniging, een keer meenemen.

Afdelingsavonden

Voorafgaand aan elke lezing houden we een **inloopuur** met:

- Mogelijkheid tot stellen van vragen aan één van de bestuursleden;
- Nader in te gaan op vragen of wensen die u heeft ten aanzien van het opzoeken van gegevens of gebruik van genealogische computerprogramma's;
- oud schrift;
- NGV-leden ontmoeten met dezelfde passie;
- Boeken en/of tijdschriften brengen voor de leestafel [mits het geschiedenis, genealogie of topografie betreft];
- Boeken en/of tijdschriften uitzoeken vanaf de leestafel;

Heeft u specifieke of bijzondere vragen? U kunt deze ook vooraf per e-mail melden bij de secretaris van de afdeling (secretaris-ryn@ngv.nl).

Dan wordt geprobeerd tijdens het inloopuur eventuele informatie van externe deskundigen beschikbaar te hebben.

De bijeenkomsten worden gehouden in de kapelzaal van:
de Scheppingskerk, Van Poelgeestlaan 2, 2352 TD Leiderdorp.

De zaal is open vanaf 19.00 uur. De toegang is gratis. Koffie en thee (€1,50) wordt verzorgd door de koster van de kerk.

Het gebouw is goed rolstoeltoegankelijk. De parkeergelegenheid is ruim en gratis. Er zijn goede busverbindingen zowel vanaf station Leiden Centraal als van station Lammenschans.

Zie voor tijden: www.9292.nl.

Dinsdag 20 september 2022

Inlooppuur: 19.00 – 19.30 uur

Start avond 19.30 uur

Onderwerp: **Werkavond voor en door leden**

Deze avond zal een andere invulling krijgen dan gebruikelijk.

Wij willen elkaar beter leren kennen, vooral ook leden die minder vaak naar afdelingsbijeenkomsten komen. We laten op deze avond graag onze leden zelf aan het woord door met elkaar, in kleine groepjes, in gesprek te gaan over ontdekkingen en ervaringen op het gebied van genealogie. Ieder krijgt de kans om zelf iets te vertellen over zijn/haar speurtocht naar de familie, buurt of ander onderzoek. Anderen krijgen daardoor de kans om hiervan te leren en ontdekkingen en ervaringen te horen die te weinig zomaar spontaan worden verteld. Met zoveel kennis in huis zullen er vast veel vragen aan elkaar worden gesteld. Daar willen we ieder de ruimte voor geven. Wij denken dat u het ook prettig vindt te vertellen over uw onderzoek en te luisteren naar wat anderen aan ervaringen willen delen. Kom naar deze interessante avond en doe mee! Op deze avond zetten wij ook een paar jubilarissen in het zonnetje, leden die al 40 jaar lang lid zijn van onze NGV-afdeling. Misschien zullen zij ook iets vertellen over wat genealogie en de NGV voor hen hebben betekend.

En heeft u thuis materiaal liggen dat u graag wilt laten zien? Neem daar gerust iets van mee op dinsdag 20 september. Let wel, we beginnen om 19.30 uur.

Foto:

Ab Stikkelorum

Ook op het famillement in Amsterdam van 25 juni j.l. was er veel met elkaar te bespreken bij de NGV-tafel.

Dinsdag 18 oktober 2022

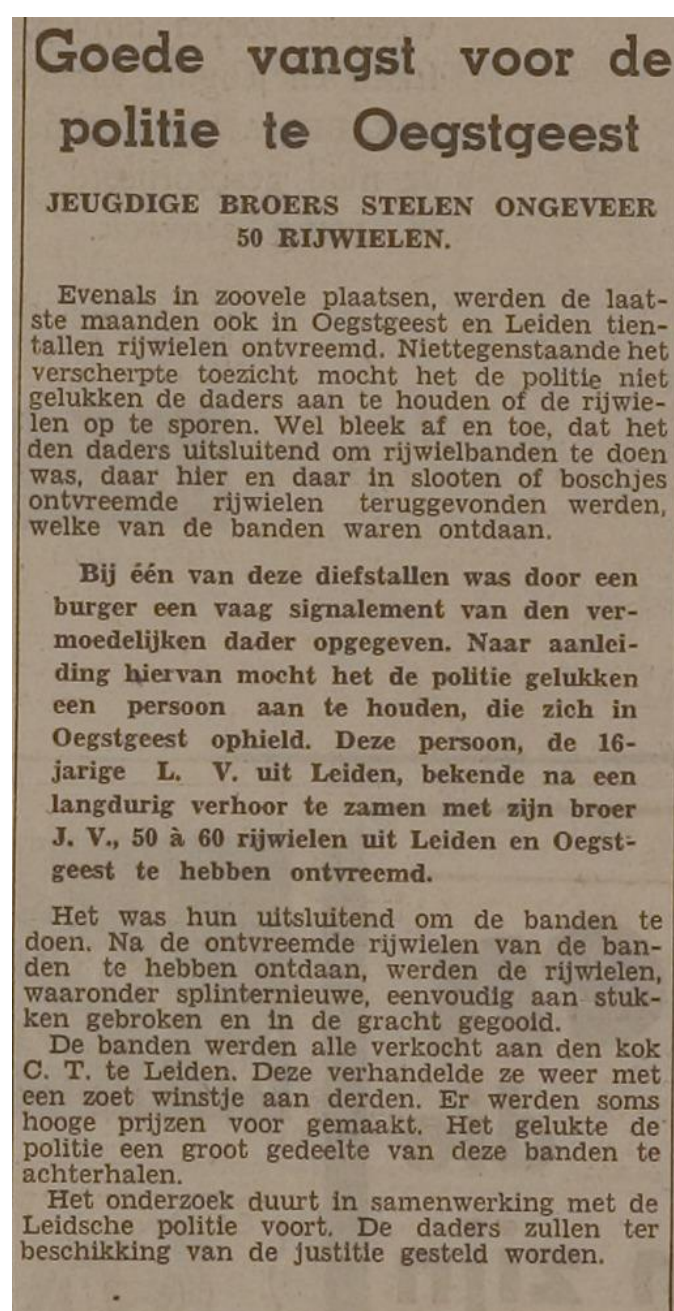
Inlooppuur: 19.00 - 20.00 uur

Lezing: 20.00 uur

Onderwerp: **Politiearchieven WO II ontsloten**

Spreeker: Dhr. Cor de Graaf

In de afgelopen twee jaar zijn archieven van de politie uit de Tweede Wereldoorlog gedigitaliseerd. Met alleen digitaliseren ben je er nog niet: je hebt een stapel plaatjes zonder dat bekend is wie er op die plaatjes worden genoemd. Vele vrijwilligers hebben zich ingezet om de Katwijkse en Leidse

dag- en nachtrapporten waarin alle gebeurtenissen van belang (en van onbelang?) werden vermeld, te ontsluiten. Op naam, voor genealogen uiteraard van groot belang, maar ook op adres en op gebeurtenis.

Die gebeurtenissen werden toen en nu veelal gezien als misdaad of misdrijf, terwijl andere toentertijd bestrafbare feiten wellicht nu als heldendaden worden bekeken. Aan de orde komen de technieken achter een dergelijk project, maar uiteraard ook de vraag: wat kan ik er mee? Ook ethische vragen als: mijn opa blijkt als zwarthandelaar te zijn genoemd, mag dat verwijderd worden? zullen aan bod komen.

Leidsch Dagblad
28-11-1941

Dinsdag 15 november 2022

Inlooppuur: 19.00 – 20.00 uur

Lezing: 20.00 uur

Onderwerp: **Waar was het?**

Locaties toekennen aan erfgoedcollecties

Spreker: Mevr. Ellen Gehring

Vergadering: 21.30 uur Algemene ledenvergadering

Erfgoed Leiden en Omstreken beheert een grote diversiteit aan collecties: van audiovisueel tot archief, en van foto's tot films. Van alle objecten uit die collecties willen zij aangeven over welke locatie ze gaan. Door al deze gegevens aan locaties te koppelen zullen wij ons een aardig beeld kunnen vormen van een bepaald deel van de stad in één of meerdere periodes. Zo zou je bijvoorbeeld gemakkelijk kunnen zien welke foto's er van jouw straat zijn genomen in de loop der tijd. Of waar jouw voorvader woonde. En zelfs hoe ver hij naar de bakker moest lopen, dus hoe zijn omgeving er indertijd uitzag. Ellen Gehring zal ons op deze avond vertellen wat er allemaal mogelijk is/wordt en uitleggen hoe wij deze beelden tevoorschijn kunnen 'toveren'.

Voorouderspreekuur

Op onze voorouderspreekuren is iedereen van harte welkom met vragen, zowel leden als niet-leden. Deze spreekuren vinden plaats in de openbare bibliotheek te Leiderdorp.

Wilt u beginnen met onderzoek naar uw voorouders en weet u niet hoe dat moet? Bent u vastgelopen met uw onderzoek of tijdens het onderzoek zijn verschillende vragen ontstaan? U bent van harte welkom op het voorouderspreekuur. U treft daar dan enkele bestuursleden, die met u zullen meedenken. Wij helpen u graag met uw vragen over stamboomonderzoek en familiegeschiedenis.

Het voorouderspreekuur najaar 2022 wordt gehouden op:

Data: **zaterdagen 17 september, 15 oktober, 19 november 2022**

Tijd: 10.30 uur tot 12.30 uur

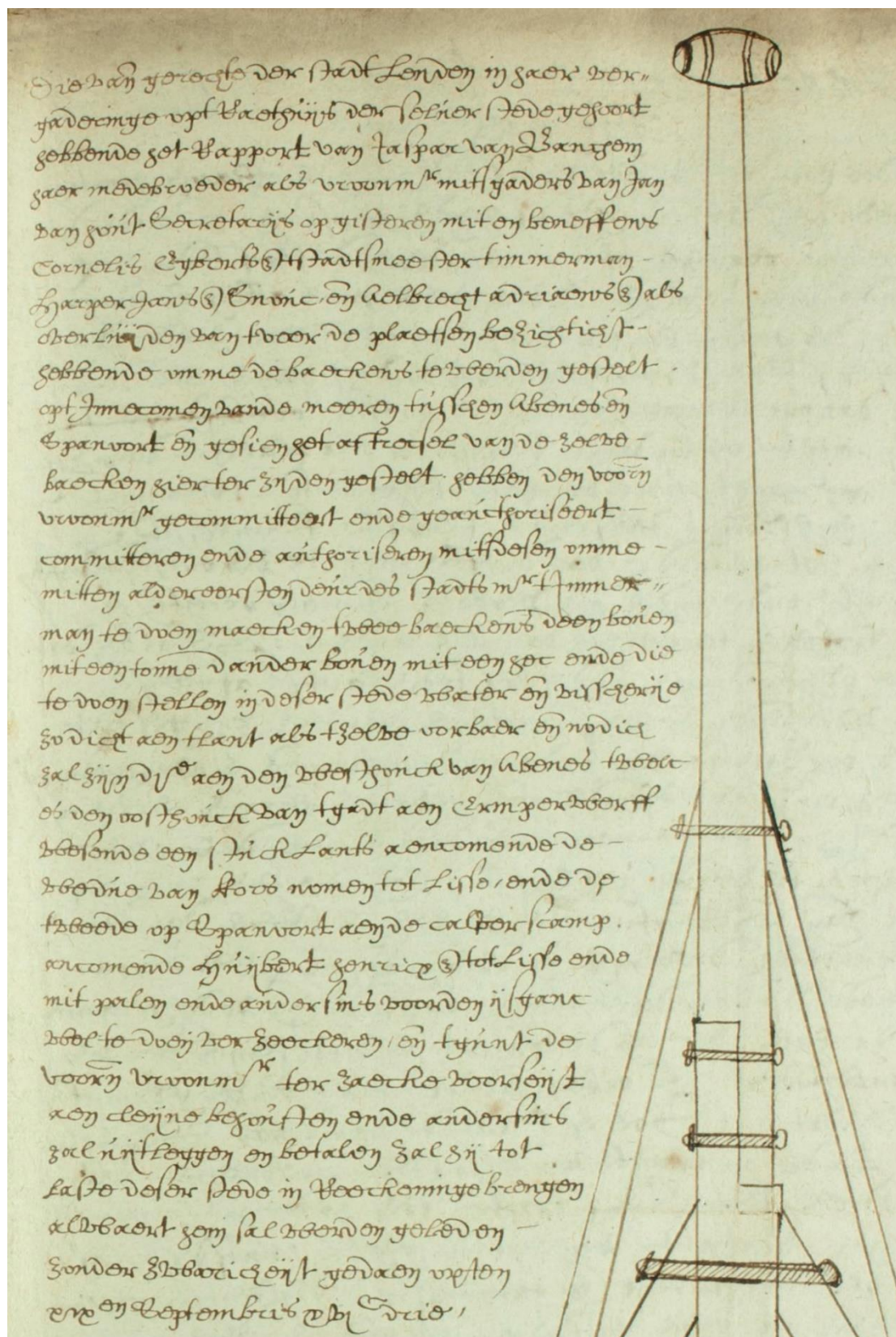
Waar: Openbare bibliotheek Leiderdorp; BplusC genoemd. In het gebouw de Sterrentuin in zaal 05. **Let op: adres gewijzigd!**

Adres: Van Diepeningenlaan 110, 2352 KA Leiderdorp

Oud schrift (transcriptie pag. 17)

Vroonregister B 2o Lo (=secundo longo)

Archief Stadsheerlijkheden en Vroonwateren inv.nr. 991 (volgnr. 3) fol. 197.

Het zullen je voormoeders maar wezen

Door: Piet de Baar

Deel 3

Pieter van Egmond

Was het vrij turbulente leven van **Hillegonda van Haarlem** tot nu toe nog redelijk te verklaren, in 1810 volgde een move die bij toch wel iedereen de wenkbrauwen zal doen fronsen. Dat zij ging hertrouwen, was nog tot daar aan toe, maar met wie dan wel niet? **Pieter van Egmond** was hervormd, dat wel, maar slechts twintig jaar oud, waar zij al 46 winters doorstaan had. Er is een gezegde dat je het op een oude fiets moet leren, maar dit lijkt toch wel erg overdreven. Hoe dan ook, op 27 december 1810 gingen te Leiden in ondertrouw Pieter van Egmond, jongman van Warmond, en Hillegonda van Haarlem, weduwe van **Hendrik Vorst**. Zodra men meldde weduwnaar of weduwe te zijn, volgde automatisch de vraag of men kinderen in leven had, en zo ja, of de voogdij wel fatsoenlijk geregeld was. Bij dat laatste moest Hillegonda bekennen dat er nooit voogden over haar drie kinderen aangesteld waren (zij was volgens de toenmalige wetgeving automatisch voogdes). En dus volgde de gang naar de Weeskamer, waar Hillegonda van Haarlem, weduwe van Hendrik Vorst, “in de maand maart 1804 binnen deze stad overleden, is aangesteld tot voogdesse” over Catharina, oud 17 jaar, Pieter, oud 8 jaren, en Jan, oud 7 jaren, “nagelate kinderen van voorn. Hendrik Vorst, verwekt aan voorn. Hillegonda van Haarlem”, naaister, op de Haarlemmerstraat. Wegens gebrek aan een voldoende rijke boedel om die te administreren werd op 7 januari 1811 deze gerepudieerd, dus aan de voogden (en toeziend voogd) overgelaten; hier viel toch niets te verspillen. Deze inschrijving in het Voogdenboek lijkt een knap staaltje van onwaarheid: Catharina was een voorkind van Hendrik (maar allez, zo nauw zullen we maar niet zien) en Pieter en Jan waren onechte kinderen, en voor zover te zien nooit onder de naam Vorst opererend. En dan dat in maart 1804 overleden zijn (het kind Jan werd op 3 mei 1804 gedoopt, dus zou postuum zijn geweest) van Hendrik Vorst, terwijl die toch al in 1796 overleden was? Omdat je maar nooit weet (er zou een nog onbekende gelijknamige neef geweest kunnen zijn, of zo), zijn alle overledenen uit maart 1804 nagekeken, maar met het te verwachten resultaat: een Hendrik Vorst of iets dat daarop lijkt is niet gevonden. Leugentjes om bestwil? Dat de leeftijden niet precies kloppen, is dan nog wel het minst erge.

Na het regelen van de voogdij kon er getrouwd gaan worden, op 12 januari 1811. Pieter werd vergezeld door zijn oom Pieter van Egmond, hetgeen de vraag doet opwerpen of zijn ouders misschien al dood waren. Pieter was een zoon van **Fuit** (ook wel Foyt) **van Egmond** en **Pieterrella Guldemond**, die vanaf 1787 een hele reeks kinderen te Warmond hervormd lieten dopen. Pieter werd op 23 augustus 1789 ten doop gehouden. Fuit van Egmond, jongman van Warmond, trouwde op 10 juni 1787 te Sassenheim met attestatie van Warmond met Pieterrella Guldemond, wonende te Warmond. Dat zij niet in Warmond trouwden, duidt op een herkomst van haar uit Sassenheim. En dat klopt, want zij werd op 18 augustus 1757 geboren te Sassenheim als dochter van **Jan Guldemond** en **Jacomijntje van Campen** en op 21 augustus daar hervormd gedoopt. In diezelfde hervormde dorpskerk zal zij ook wel belijdenis des geloofs gedaan hebben, maar heel veel eer legde de hervormde gemeente daar niet mee in. Op 16 november 1783 besprak de Kerkeraad haar (ge)val, en op 23 november mocht haar onechte kind **Johanna** (geboren 10 november) toch wel gedoopt worden. Maar zij zal op zo'n dorp wel flink over de tong zijn gegaan... Ook werd het een paar jaar later hoog tijd dat zij met Fuit ging trouwen, want al na drie maanden werd hun eerste kind gedoopt. Na dus een hele stoet kinderen gekregen te hebben, moesten beiden té jong van het leven scheiden: Fuit werd begraven 23 mei 1803 te Warmond en Pieterrella volgde hem op 10 november 1810. Waar zoon Pieter mogelijk door haar nog ervan weerhouden was om met Hillegonda te trouwen, nu zij haar moederlijke toestemming niet meer kon weigeren en oom Pieter van Egmond misschien inschikkelijker was, kon dit in een vloek en een zucht geregeld worden. Dat uit het huwelijk geen kinderen geboren werden, zal wel geen verbazing wekken. Wat wel verbazing wekt is dat Pieter, met toestemming van Hillegonda, op 18 januari 1812 een contract van remplaçantschap sloot. Dat betekende dus dat hij als vervanger van een andere man die wel ingeloot was, dienstplicht zou gaan vervullen als militair. In die tijd had Napoleon zoveel soldaten nodig dat ook in Holland de conscriptie ingevoerd werd. In dit geval wilde **Klaas van Ettinger** van zijn plicht als 'conscruit van het jaar 1810 tot de inschrijving en loting voor den militairen dienst opgeroepen' af en was bereid daarvoor flink in de buidel te tasten. Hij zou meteen beginnen met de huisvrouw van Van Egmond, dus

Hillegonda, gedurende zes jaar iedere week twee en een halve gulden te betalen, plus zodra Van Egmond goedgekeurd was honderd gulden, en als deze zijn dienst volbracht had of was overleden, nog eens driehonderd gulden. Zij ondertekende met “hillegonda van haarrelem”. Op 30 januari 1812 werd dit contract echter herroepen om “bijzondere redenen”; welke dat waren, vermeldde notaris Hubrecht echter niet. Scheepmaker **Van Ettinger** sloot overigens al op 27 februari bij dezelfde notaris een vergelijkbaar contract met **Hendricus Wilhelmus La Man** (of Laman). Enkele maanden later, op 18 juli 1812, volgde evenwel een nieuw contract voor notaris Van Staveren; nu zou Pieter als remplaçant van **Willem de Munnik** optreden. Hiervoor kreeg hij in totaal 2520 francs ofwel 1200 gulden. Dit zou voor een deel betaald worden als een wekelijkse uitkering van twee gulden aan Hillegonda zodra Pieter werkelijk in dienst getreden was, en een halve gulden aan hem persoonlijk. Dit waren voor die tijd enorme bedragen. Of Pieter werkelijk is gaan marcheren, is niet doodeenvoudig vast te stellen. Zeker is wel dat hij er niet beter op geworden is, want op 27 januari 1813 overleed in het Minnehuis aan de Middelstegracht Wijk 7 nr. 555 Pieter van Egmond, geboren te Leiden (wat dus onjuist is), 26 jaar oud (lees 23). Een Minnehuis was voor straatarme en vaak gehandicapte personen, die gewoonlijk aan de exploitant minstvragende uitbesteed werden.

Aan de Middelstegracht dreef **Benjamin de Moen** zo’n Minnehuis in de woninkjes in de Zwartehandspoort.

1987, ELO. Gezicht in de Zwartehandspoort. Gemeente Leiden afdeling monumentenzorg.

(zie “De Huisjes in de Zwartehandspoort: domein van minnekinderen, huisjesmelkers en sloperijen”, in *Mededelingenblad van de Stichting Het Kleine Leidse Woonhuis*, afl. mei 1985).

Mogelijk verkeerde hij in een dusdanig slechte lichamelijke of geestelijke toestand dat Hillegonda niet thuis voor hem kon zorgen. En zo was zij na twee jaar opnieuw weduwe. Het noodlot moest haar dus echt wel hebben...

De volgende generaties

Maar zij had nog haar drie kinderen. Dochter **Catharina** begon een leeftijd te bereiken dat ze kon trouwen, en deed dat met **Frederik Holt** of **Heldt**. Merkwaardig is wel dat het huwelijk niet te vinden is, en hij maar liefst 18 jaar ouder dan zij was. Toen op 31 oktober 1816 Fredrik Heldt, 44 jaar, schoenmakersknecht, de geboorte op 30 oktober om middernacht van hun zoontje **Pieter Fredrik** bij de Burgerlijke Stand kwam aangeven, verklaarde hij zonder blikken of blozen(?; we zijn er niet bij geweest) dat de moeder was Catharina Vorst, deszelfs huisvrouw. Hij tekende met Heldt en zal dus wel echt gedacht hebben dat hij zo heette, al is hij in de Leidse scene verder niet aanwijsbaar. Het overlijden van dit kind op 7 september 1817 werd door twee vreemden aangegeven. En al op 5 februari 1818 overleed in de Blauwesteeg Wijk 1 nr. 485 Anna Catharina Vorst, 28 jaar oud, spinster, vrouw van Fredrik Holt. Hierbij werd vermeld dat haar moeder overleden was – opnieuw een onwaarheid.

Zoon **Pieter** werd op 14 oktober 1828 vader van een onechte zoon bij **Catharina Kramp**, waarbij hij erkende dat hij de vader was. Haast vanzelfsprekend kreeg het de naam Pieter. Maar wellicht was dat de aanleiding dat hij toch maar met de moeder trouwde: op 23 oktober 1828, dus nog niet eens tien dagen later, zodat de moeder nog maar net uit het kraambed zal zijn geweest, trouwde hij op het Stadhuis als schoenmaker, wonende Wijk 5 nr. 426 (op de Houtmarkt), zoon van **Pieter Herour**, afwezig, en Hillegonda van Hoorelem, later (sic!) weduwe van Nicolaas (sic!) Vorst, naaister, wonende op de Langegracht. De bruid was Catharina Kramp, gedoopt 19 januari 1805 in de R.K. kerk in de Bakkersteeg (=Pelikaanstraat), werkster, wonende bij haar moeder op de Oude Houtmarkt. Ook zij was, net als haar man, een onecht kind. Vermoedelijk was haar verwekker iemand met de naam Hubertus, want bij de geboorte

van de kinderen gaf Pieter haar familienaam diverse keren als zodanig op. Ook al werd bij het huwelijk slechts genoteerd dat zij een onecht kind van de moeder was (en dus geacht werd haar naam te voeren), uit het doopboek blijkt wel wat anders. Daar staat: Baptizatus est Catharina, filia illegitima Catharinae Kramp et “ut dicitur” **Joannis Bettes**. Mogelijk werd dit Bettes later aangezien voor een soort verbastering van Hubertus.

Bij de volkstelling van eind 1829 woonden in het pand Langegracht Wijk 5 nr. 432 (later Langegracht 177) Pierre Herrue, 31 jaar, schoenmaker, Catharina Bettes, 22, en Pieter Herrue, 1 jaar, allen R.K., Hillegonda van Haarlem, 61, geboren te Cuilenburg, naaister, gereformeerd, en **Johannes Henricus van Haarlem**, 24 jaar, R.K. Opmerkelijk is de achternaam van laatstvermelde: niet Bergervoort, maar Van Haarlem! Helaas is dit tevens het laatste teken van leven van hem, en of hij onder deze naam of toch maar zijn oorspronkelijke verder voortgeleefd heeft, weten we niet.

Catharina Kramp, of Hubertus, of Bettes (doorhalen wat het minst geschikt lijkt) moest dus behalve haar man ook haar schoonmoeder en zwager dulden, hoewel dat ten aanzien van haar schoonmoeder niet zo heel erg lang duurde: op 16 maart 1834 overleed zij. Bij de aangifte van het overlijden door zoon Pierre Herru, 32 jaar (ietwat zuinig berekend), schoenmaker, hing die het verhaal op dat zij was weduwe van Pieter van Egmond, bevorens van Nicolaas (lees Hendrik) Vorst, eerder van Pierre Herru (zodat duidelijk zou zijn waarom hij een zoon van haar was). In die tijd waren er nog geen trouwboekjes en dergelijke, en dus heeft de ambtenaar van de Burgerlijke Stand dit netjes en ongecontroleerd

overgenomen.

1964. Gezicht op de Langegracht. ELO. Maker: Balt Jansen

Kennismaken met.....Lies Schraverus-Ten Velden

Door: Ank Poland

Voor Lies uit Leiderdorp was geschiedenis altijd al een interessant vak op school, maar dat was niet de reden dat ze op zoek ging naar haar voorouders. Die eer krijgt haar vriendin die begin jaren negentig over haar eigen zoektocht vertelde. Vanaf die tijd gingen de dames samen op pad. Via het CBG kwamen zij terecht in Amsterdam waar een wereld voor Lies openging. Tot haar eigen verbazing belandde ze al op de eerste dag in de zeventiende eeuw. Het genealogische virus kent voor haar wel golfbewegingen, naar gelang er tijd beschikbaar is. Aan vaderskant speurt zij naar gegevens over de families **Ten Velden** (Hellendoorn) en **Van Weelij** (Lent). **Zwier** uit Enkhuizen is haar moederskant, evenals de Limburgse familie **Bisschops**. De zoektocht brengt haar zo door heel Nederland. Maar Duitsland, België en Frankrijk hebben ook nog wel verrassingen voor haar in petto. Door het programma 'Verborgen Verleden' ontdekte zij voorouders te delen met André Kuipers.

Toch was er al eerder een genealoog in de familie. Opa ten Velden was in het begin van de 20ste eeuw op zoek gegaan naar voorouders. Hij deed dit waarschijnlijk vooral door brieven te schrijven naar archieven, want hun antwoorden zijn bewaard gebleven. Opa overleed in 1946.

Lies is al een aantal jaren lid van NGV-afdeling Rijnland. Belangrijk voor haar is om via de NGV te zoeken naar het samen delen. Elkaar informeren, praktische informatie opdoen, wie onderzoekt wie en met wie heb ik mogelijk overlap? Op zich heeft zij geen voorouders in Rijnland, maar dat zullen vast veel meer leden hebben verwacht ze. We kunnen zoveel voor elkaar betekenen. Lies heeft al eerder een voorouderspreekuur bezocht en kwam tevreden daarvan terug. Graag zou ze, bv. op de website van de NGV, een overzicht en vergelijking willen tegenkomen van de verschillende computerprogramma's die er zijn. Het is nu zo lastig kiezen omdat je de verschillen en mogelijkheden daarvan niet kent.

In de nalatenschap van opa werd echter nog een andere map gevonden; een map met brieven over een Friese Leen. Een Leen is volgens Van Dale *een onroerende zaak welke door een heer aan een vazal ten gebruike werd afgestaan*. Maar in Friesland heeft de naam een afwijkende betekenis.

Vanaf de late middeleeuwen zijn in Friese bronnen fondsen herkenbaar die nu 'Lenen' worden genoemd. Het waren min of meer zelfstandige rechtspersonen binnen het toenmalige netwerk van kerkelijke instellingen. Toen die instituties veranderden, veranderde de functie van deze Friese fondsen mee. Anno 2020 zijn er nog een stuk of veertig over. De afstammelingen van de stichters van die Lenen worden collatoren genoemd. Zij zijn de belanghebbenden en dat zijn er in de huidige tijd een paar honderd geworden. De Lenen spelen voornamelijk een rol in de

studiefinanciering. De map van opa betrof het familieleen 'Heere Godfrieds- of Sint Jansleen en het daarmee verbonden Heere Gerrits- of Klein Leen onder Ried en Burgwerd'. In 2012 is daar een boekje over verschenen, geschreven door Durk Reitsma. Verschillende stukken land, gelegen in het gebied van Franeker, werd eeuwenlang beheerd door deze collatoren. De oorspronkelijke opzet was dat daarvan de studiekosten werden betaald voor de opleiding van kinderen van collatoren die priester, later predikant wilden worden. Nog steeds is het doel om

van de pachtopbrengst *pensies* (uitkeringen) te besteden aan studenten. Deze studenten hebben via de collatoren een binding met de stichting, maar het beperkt zich niet meer tot een theologiestudie. De pensie kan nu worden aangevraagd voor een studie aan het HBO of een universiteit. Het bestuur bestaat momenteel uit vijf leden van wie er twee collator zijn. De drie anderen zijn onafhankelijk. Lies is als nazaat van de vrouwelijk familielijn van de Van Weeljkant één van de 211 collatoren.

Lies is bereikbaar via schrafnl@ziggo.nl

Wil u zich ook graag voorstellen aan andere leden?

Neem dan contact op met Ank Poland redactie-ryn@ngv.nl.

Zij neemt dan contact met u op voor een interview.

Transcriptie oud schrift (zie pag.9)

Door: Piet de Baar

Vroonregister B 2o Lo (=secundo longo)

Archief Stadsheerlijkheden en Vroonwateren inv.nr. 991 (volgnr. 3) fol. 197.

Die van de Gerechte der stadt Leyden, in haer vergaderinge op 't Raethuys derselver stede gehoord hebbende het rapport van Jaspar van Banchem, haer medebroeder, als vroonmeester, mitsgaders van Jan van Hout, secretarys, op gisteren mit en benefens Cornelis Egbertsz., tstadtsmeestertimmerman, Harper Jansz. Snouc ende Aelbrecht Adriaensz. als overluyden van 't veer, de plaetsen bezichticht hebbende omme de baeckens te werden gestelt op 't innecomen van de meeren tusschen Abenes ende Spanoort, ende gesien het aftrecsel van dezelve baecken hier ter zijden gestelt, hebben den voornoemde vroonmeester gecommitteert ende geauthoriseert, committeren ende authoriseren mits desen omme mitten aldereersten deur des stadtsmeestertimmerman te doen maecken twee baeckens, d'een boven mit een tonne, d'ander boven mit een hec, ende die te doen stellen in deser stede water ende visscherije zo dicht aen 't lant als 'tzelve oorbaer ende nodich zal zijn, d'1^e aen den westhouck van Abenes, 'twelck es den oosthouck van 't gadt aen Ermpwerff, wesende een stuck lants aencomende de wedue van Kors Nomen tot Lisse, ende de tweede op Spanoort aen de Calverscamp, ancomende Huybert Henricxz. tot Lisse, ende mit palen ende andersins voor den ijsganc wel te doen verzeecken. Ende 'tgunt de voornoemde vroonmeester ter zaecke voorseyt aen cleyne behouften ende andersins zal uytleggen en betalen, zal hij tot laste deser stede in reeckeninge brengen, alwaer 't hem sal werden geleden zonder zwaricheyt.

Gedaen opten 19en septembris 1600drie.

Jan van Hout bemoeide zich met alles wat met de stad Leiden van doen had, en dus uiteraard ook met het hoofdpijndossier de vroonvisserij. Leiden had in 1433 het visrecht in de meren ten noordoosten van de stad gekregen, waaronder de Kagerplassen, Haarlemmermeer en Braassemermeer. Daaronder werd ook de Spieringmeer gerekend, de noordelijkste uitloper van het Haarlemmermeer. In 1589 ontstond hierover een flinke ruzie met de stad Haarlem, en arbitrage liep op niets uit. Om

munitie te krijgen voor een komend rechtsgeding, verzamelde Leiden alle gegevens over de situatie in vroeger tijden, waartoe ook veel oude vissers ondervraagd werden. Jan van Hout verzamelde alles en schreef twee zeer uitgebreide rapporten over het opmeten van de wateren langs de oevers, eerst in de periode 1592 tot 1594, en daarna nog eens opnieuw in 1595-1597. Het gaat te ver om hier diep op in te gaan, maar in 1603 moest Van Hout zich er opnieuw mee bemoeien, toen de behoefte aan een paar vaste bakens bij een paar kleine (later weggespoelde) eilandjes kennelijk zo groot geworden was, dat Leiden die wilde gaan plaatsen; Amsterdam had bakens gezet bij de ingang van de Kostverlorenvaart en dus mocht Leiden niet achterblijven. Om ervoor te zorgen dat de bakens niet bij de eerste de beste ijsgang van hun plek geschoven zouden kunnen worden, werden ze heel diep in de grond verankerd. Op de top werd bij de ene baak een ton en bij de andere een hek aangebracht, zodat schippers zich daarop zouden kunnen oriënteren, zeker bij heel slecht weer. In latere akten is nog vaak sprake van bakens, dus wellicht zijn ze best wel lang in functie gebleven. Vroonmeester Jasper van Banchem moest dus door de stadsmeester-timmerman de bakens bij Abbenes en Span(s)oort (dat laatste is nu niet meer bekend, maar lag ook in het Haarlemmermeer) laten maken volgens de kopie (aftreksel) waar de resolutie op geschreven is. De kosten voor de bakens zouden verwerkt worden in de algemene rekening van de tesorier-extraordinaris en de bijkomende (kleine) kosten mocht Van Banchem ten laste van zijn (Vroon)rekening brengen, en de Rekenmeesters (de stedelijke accountants) zouden die zonder problemen moeten goedkeuren.

Deel van de kaart van hoe het Haarlemmermeer zich ontwikkelde volgens Melchior Bolstra (Wikipedia)

Vraag m.b.t. familienaam Van den Heuvel

Huub van den Heuvel

De voorvader van Huub van den Heuvel is Jan Barten van den Heuvel afkomstig uit Lithoijen. Tegelijk met Jan Barten leefde ene Gerrit van den Heuvel(en) in Lithoijen. Mogelijk zijn dit broers, maar verdere gegevens ontbreken in Lithoijen. Huub zou graag willen weten of zij inderdaad broers zijn. Maar Gerrit verhuisde naar Leiden waar hij in 1693 voor de eerste keer trouwt. Tussen 1698 en 1720 zijn er onder andere 7 jongens geboren. Onderzoek in Leiden heeft uitgewezen dat behalve van de geboorte van de jongens geen spoor meer in Leiden is te vinden van de kinderen. Waarschijnlijk zijn ze uit Leiden vertrokken om elders werk te vinden. Maar Gerrit overlijdt wel weer in Leiden. Misschien kan iemand mij op weg helpen om een spoor van deze jongens te vinden. Uiteindelijk met de bedoeling om met een mannelijke nakomeling van een van die jongens via een DNA test meer zekerheid te krijgen. Zijn mailadres is heuvel@simpc.nl

Gerrit van den Heuvel, geb. Lithoijen ca. 1670, overl. Leiden 21-1-1730.

Tr. 1 Leiden 31-01-1693

Marijtje van Werckum, geb. Zoetermeer

Tr. 2 Leiden 15-12-1697

Marijtje Visser, geb. Leiden

Kinderen:

1. Johannes	ged. Leiden 10-02-1698.
2. Lambertus	ged. Leiden 17-04-1701.
3. Isac	ged. Leiden 12-12-1703.
4. Lambertus	ged. Leiden 10-04-1706.
5. Sara	ged. Leiden 22-12-1708.
6. Annetje	ged. Leiden 02-07-1711.
7. Maria	ged. Leiden 14-12-1713.
8. Lambertus	ged. Leiden 12-09-1717.
9. Petrus	ged. Leiden 10-04-1720.
10. Abraham	ged. Leiden 10-04-1720.
11. Gertruda	ged. Leiden 05-08-1721.

De Kleine IJstijd

Door: Ank Poland

Onze voorouders hadden er allemaal mee te maken; de Kleine IJstijd. Maar niet eerder had ik mij gerealiseerd dat de aanvangstijd bijna samenviel met het begin van de 80-jarige oorlog (1568-1648). Oorlog en kou waren natuurlijk een vreselijke combinatie. Door het lezen van onderstaand boek *De opstand van de natuur. Een geschiedenis van de kleine ijstijd (1570-1700)*¹ van Philipp Blom werd mij duidelijk dat de gevolgen voor onze voorouders in die periode veel ingrijpender zijn geweest dan ik had kunnen bevroeden. Het is altijd moeilijk om je te verplaatsen in zo'n periode van de geschiedenis, maar achtergrondinformatie kan ons zeker een stukje verder op weg helpen.

In het boek koppelt de schrijver veel natuurwetenschappelijke gegevens aan het gebruik van gegevens als van historische documenten uit vooral Europa, zoals dagboeken, brieven, wetenschappelijke aantekeningen, literair werk, oogstgegevens over wijn, paklijsten van handelslieden, scheepslogboeken, preken, schilderijen en rekeningboeken. Daarmee lukt het hem een aardig beeld te schetsen van wat er in die tijd speelde. Hij laat niet alleen de onmiddellijke gevolgen zien van de klimaatverandering voor de landbouw en de bevolking, maar ook de weerklink ervan in de samenleving. Ik wil jullie een klein stukje mee terug nemen naar die tijd.

Er bestaat nog steeds geen helderheid over de precieze oorzaken van de Kleine IJstijd. Hypotheses zijn er over een afwijking in de rotatie van de aardas tot een tijdelijke vermindering van de zonneactiviteit. Wetenschappers zijn het er zelfs niet over eens wanneer die periode begon, wanneer ze eindigde en hoe groot de gevolgen zijn geweest. Maar uit de bonte verzameling van gegevens komt qua klimaat het volgende beeld naar voren.

In de late middeleeuwen, zo tot aan het midden van de veertiende eeuw, beleefde Europa een warmteperiode; de temperaturen waren gemiddeld twee tot drie graden hoger dan tegenwoordig. Vanaf 1400 ongeveer werd die warmte binnen slechts één eeuw langzamerhand verdrongen door een sterke afkoeling. De temperaturen daalden tot twee graden onder het gemiddelde van de twintigste eeuw, wat in vergelijking met de

middeleeuwse warmteperiode dus een verschil betekent van zo'n vier à vijf graden! Deze koudeperiode ging ook gepaard met een toename aan seismische activiteit: onderzoekers konden een relatief hoog aantal aardbevingen en vulkaanuitbarstingen aantonen.

In de jaren van 1570 kwam de eerste golf van bitterkoude winters, verregende zomers en rampzalige hagelbuien in de lente. Dit verwoestte steeds weer oogsten en veroorzaakte daarmee hongersnoden. In 1572 vroom het streng en dat was een lange winter; van begin november tot maart toe met afwisselend hagel, sneeuw en harde wind. In 1574 werden dijken rond Leiden doorgestoken om de Spanjaarden te verjagen, maar gelukkig gebeurde dit nog net voordat de winter inviel en het water bevroor tot een dikke ijslaag. Pas in 1750, toen de temperatuur zich begon te herstellen, werd in Europa weer evenveel geoogst als in 1570, concludeert Blom.

Voor de landbouw was de daling van de gemiddelde temperatuur een ramp die erger was dan het dramatische noodweer en de vreselijke lange vorstperioden. Twee graden verschil, dat komt overeen met zes weken waarin graan, wijn, wintervoer voor het vee en vruchten rijp moesten worden. Maar het graan werd niet rijp. Het was geen felle zon die scheen, maar mat. En die matte zon scheen steeds op velden waarop het verregende koren aan de halmen rotte.

Wetenschappers die jaarringen analyseren constateerden dat bomen in die periode langzamer groeiden. Daardoor en door de toenemende vraag naar brandstof stegen de prijzen. De koudste jaren kunnen mogelijk worden afgemeten aan het bevroren van de Theems. Deze rivier was tussen 1551 en 1700 twaalf winters bedekt met een dikke ijslaag. Dat was in de jaren 1565, 1585, 1608, 1621, 1635, 1649, 1655, 1663, 1666, 1677, 1684 en 1695. *'In het feodale Europa waren landbouw en landeigendom de basis voor alle welvaart, al het leven, het gehele sociale weefsel. De boeren leefden van het land, de adel leefde van de boeren. Met de afkoeling van het klimaat, meer dan vier graden vergeleken met de warme dagen van de late middeleeuwen, kwamen in de zestiende eeuw steeds meer slechte oogsten en hongersnoden voor. Niet elk jaar was extreem koel en niet elke regio werd even zwaar getroffen, maar slecht weer vernietigde steeds vaker delen van de oogst. In vele jaren ging meer dan een derde verloren. Van de*

oogst van de boeren was een deel bestemd voor hun eigen voeding, een ander deel voor zaaigoed, en de rest moest worden afgestaan aan de landheer, zoals ze ook vaak een deel van het jaar gedwongen waren voor hem te werken.’ Daarmee werd de crisis van de landbouw ook een crisis voor de aristocratie.

‘De stijgende broodprijzen in hongersjaren verhoogden tenslotte ook de druk op de inwoners van de steden, die vaak al gespecialiseerd werk deden en veel meer in een geldeconomie leefden, waarin alles zijn prijs had. In sommige jaren verdubbelden of verdrievoudigden de prijzen van graan en meel. Honger en opstanden in de steden van Europa deden zich dan ook bij elke slechte oogst voor.’

Hendrick Averkamp (1585 - 1634) Ijsvermaak (Wikipedia) Rijksmuseum ca. 1608.

In de broeierige zomer van 1674 raasde op 1 augustus vanuit het zuiden een felle storm over het land. De storm trok een spoor van verwoestingen door Brabant en zorgde mede voor overstromingen in Holland. Het blies dorpen omver alsof het kaartenhuizen waren. In Utrecht gierde de wind door de straten en rukte het uurwerk van de Jacobikerk. De twee torens van de Pieterskerk vielen om en vernielden het dak van het koor. Van de Dom werd het hoog gebouwde schip weggevaagd, maar liet de toren verder onbeschadigd. Maar in Noord Holland sneuvelden eveneens kerken

door de storm, zoals bijvoorbeeld de kerk van Hoogwoud, mijn geboorteplaats.

Ook W.H. Oliemans³ refereert in zijn boek over de aardappel aan het klimaat in deze periode. Pas tegen het midden van de achttiende eeuw hebben de mislukte graanoogsten op het Europese continent de feitelijk stoot gegeven tot uitbreiding van de aardappelteelt. Zeker na de beruchte hongersnood van 1740. *‘Het was een zeer strenge winter. Hij begon al kort na het inzaaien van het graan in oktober 1739. De vorst hield aan tot half maart en had tuinen, velden en bossen zwaar gehavend. In juni 1740 hadden de bomen nog geen blad. Netels moesten op tafel de groentes vervangen. Daarna begon het langdurig te regenen wat de kwaliteit van het weinige graan al evenmin ten goede kwam. In augustus, september en oktober kwam veel nachtvorst voor terwijl het overdag aanhoudend regende. Ook de daarop volgende wintermaanden waren ongewoon koud en de graanprijzen klommen omhoog. De lonen bleven ver achter bij de sterk verhoogde kosten. Er ontstond een diepe depressie en het wemelde van bedelaars en vagebonden.’*

De aardappel was al eerder in Nederland geïntroduceerd door geloofsvluchtelingen die uit en/of via Duitsland naar Nederland waren gekomen. Maar de teelt daarvan had nog geen hoge vlucht genomen. Dat gebeurde pas toen bleek dat de aardappelen in 1740 in vergelijking met de granen nog een redelijke opbrengst hadden en vooral ook veel goedkoper waren. Met name door de armste bevolkingsgroepen werd dit gewas steeds meer gewaardeerd. Bij de gegoede burgerij duurde dit echter wat langer. In 1750 ontsloeg de vrouw van de burgemeester te Haarlem mevr. Guldewagen haar keukenmeid omdat zij, buiten haar medeweten om, dit ‘varkensvoer’ in huis had gehaald.

Blom schrijft dat rond 1750 de temperaturen herstelden met betere oogsten als gevolg. Maar de strenge winters kwamen zeker nog wel voor getuige het dagboekverslag van de bejaarde koopman Jacob Bicker Raye² uit Amsterdam (1 januari – 10 maart 1763).

‘Eén januari. Heden is het zeer sterk begonnen te vriezen, zodat de wateren binnenkort door de liefhebbers van schaatsenrijden gebruikt kunnen worden.

Op de zesde januari reed men met paard en slede op de Haarlemmervaart en op de achtste op de Buiten Amstel.

Op de tiende januari reed men hier in de stad met honderden arresleden door alle grachten en was het ijs over de anderhalve voet dik. Op dezelfde dag is een vrouw met drie kinderen bij de Hoogstraat op een kamer van de kou doodgevroren gevonden. Ze lag met twee kinderen in een bedstee op 't stro en een kind zat in een kakstoel, dood. Daar was niets op de kamer als de kakstoel en 't stro waar de vrouw met die twee kinderen dood op lag.

Op de elfde januari is het water hier in de stad zo schaars dat de mensen voor een gang naar 't water, wat omstreeks drie emmers is, acht à tien stuivers betalen moeten.

Negentien januari. Heden continueert de felle vorst nog zeer sterk. Men rijdt met geladen wagens en koetsen met drie en vier paarden op de Buiten Amstel en op het ijs overal naar toe.

Drieëntwintig januari. De strenge vorst continueert nog, en men leest in de couranten uit alle plaatsen, onder andere uit Engeland, dat veel mensen zijn doodgevroren, alsmede ook verscheiden soldaten die in hun wachthuisjes zijn dood gevonden. En omdat de ijsbreker nog onmogelijk uit kan varen [om schepen met drinkwater uit de Vecht te halen] is het water nu zo schaars dat men voor een oxshoofd vijftig à zestig stuivers moet betalen. Het water wordt helemaal van Muiden en Weesp met honderden sleden en paarden gehaald. Daarom gebruiken veel mensen gesmolten water uit het IJ en de Amstel als drinkwater, waardoor veel ziektes ontstaan.

Op de tiende februari is hier voor de stad een schip, dat gereed was om naar de kust van Guinee te varen, door de zware ijsgang doorsneden, zodat de lading – die wel op achtduizend gulden begroot wordt – zeer zwaar beschadigd is en voor het merendeel bedorven zal zijn.

Tien maart. Nadat het vijf à zes dagen extraordinair schoon weer was, alsof het zomerse dagen waren, kreeg men 's avonds om vijf uur subiet een zeer geweldige storm uit het oosten, die ook de elfde en de twaalfde voortduurde. Meer dan honderd schepen zijn zwaar beschadigd. Een Engels scheepje is tussen twee andere schepen gekraakt als een noot, een Surinamevaarder is omgeslagen, verscheidene schepen zitten bij het

Schelvishoofd en aan de Nieuwedammersteiger vast alsof ze op het strand gelopen zijn, veel melkschuiten zijn zowel in de Amstel als op het IJ omgeslagen, waarbij verschillende mensen zijn verdronken. De storm duurde tot de avond van de dertiende maart, en het heeft daarbij zo stijf gevroren dat men nu weer over het IJ loopt, nadat (aanvankelijk) het zeer zware ijs door Gods goedheid zonder veel schade te veroorzaken door het zachte weer verdwenen was.'

Het waren echt andere tijden met een ander klimaat. Blijkbaar komt het in de loop der eeuwen vaker voor. Momenteel kijken we aan tegen een warmteperiode. De aarde kan dit vast wel aan, in de Middeleeuwen was het immers ook warmer dan nu. Maar wat zullen wij en onze nazaten gaan ervaren? De toekomst zal het leren.

1. Philipp Blom (2017). De opstand van de natuur. Een geschiedenis van de kleine ijstijd (1570-1700) en het ontstaan van het moderne Europa.
2. Geert Mak (2007). Ooggetuigen van de vaderlandse geschiedenis.
3. Willem H. Oliemans (1988). Het brood van de armen. De geschiedenis van de aardappel te midden van ketters, kloosterlingen en kerkvorsten.

Voorouderspreekuren in de regio

NGV-afdeling Delfland:

Elke 2e woensdag in de maand van 14.00 tot 16.00 uur in:

Stadsarchief Delft, Gantel 21, 2635 DP Den Hoorn.

Historische Vereniging Alphen (werkgroep genealogie):

Elke 2e zaterdagmiddag van de maand van 13:00 en 16:00 uur in:

De Vergulde Wagen, Van Boetzelaerstraat 48, Alphen aan den Rijn.

Wetenswaardigheden

Een reis door Zwitserland naar Milaan 1853-2022.

Hermann Gütlich maakte als jongeling in 1853 een reis van Mainz naar Milaan. Van zijn ervaringen tijdens deze reis maakt hij een verslag voor zijn vrienden en bekenden en dit verslag vond zijn weergave in een boekje waarvan **Hans Gutlich** een trotse bezitter is. Niet alleen het verslag maakte indruk op hem, ook de reis zelf. Afgelopen zomer heeft Hans aan de hand van de reisbeschrijving van zijn Duitse familielid in 1853 in juni dit jaar op de fiets ongeveer dezelfde route afgelegd. Hans wilde daarmee een

verbinding leggen tussen het familieverleden en het familieheden. Natuurlijk is ook daarvan een verslag gemaakt en beide reisverslagen zijn nu te vinden op zijn 3-talige website (Nederlands, Duits en Engels): <https://www.familie-guetlich.org/>.

Rampjaar 1672

Dit jaar is het 350 jaar geleden dat 1672 het Rampjaar van de Lage Landen werd. Het zelfstandige bestaan van de Republiek stond op het spel en de toestand leek hopeloos door de aanvallen vanuit verschillende hoeken. In een jaar tijd werd de situatie echter omgedraaid. De regering voerde onder de nieuwe stadhouder Willem III een verstandig beleid. De vrijheid werd bevochten op het water en met het water. In oktober, de maand van de geschiedenis zal op enkele plaatsen ook aandacht hieraan worden besteed, bv. in Utrecht. Deze stad had er toen aardig onder te lijden. Meer daarover is te vinden op de website van de herdenking van het Rampjaar: <https://rampjaarherdenking.nl>

In het Haags Historisch museum is een tentoonstelling ingericht over dit Rampjaar, te zien van 2 juli t/m 13 november 2022. **Luc Panhuysen** en **Ineke Huysman** zullen daar ook een lezing geven op respectievelijk 10 september en 8 oktober www.haagshistorischmuseum.nl

Familie Tol

Henk Werk, bekend van zijn genealogie over de kermisfamilie Werk, heeft inmiddels de genealogie van de familie Tol (zie pag. 24 van onze vorige uitgave) toegevoegd aan zijn website home.hccnet.nl/h.werk/index.htm

Ook podcasts op Rijnland geschiedenis

Wist u dat op Rijnland geschiedenis ook verschillende podcasts zijn te vinden? Enkele voorbeelden daarvan zijn:

- Bollenstreek van Toen: geschiedenis van Lisse
- De cipierster van het Leidse Gravensteen
- Verhalen over geschiedenis en erfgoed van Leiden
- De Warmelda-talks
- Historische podcasts van Noordwijk
- Kinderarbeid in Rijnland

Schriftspiegel, Oud-Nederlandse handschriften van de 13e tot de 18e eeuw

Schriftspiegel is een handboek voor een ieder die het handschrift van onze voorouders wil lezen. Een oefenboek vol uiteenlopende teksten uit alle eeuwen: oorkonden, notariële akten, brieven, journalen, rekeningen, gerechtelijke vonnissen, pagina's uit doop- en trouwboeken. Alle teksten zijn voorzien van korte verklarende inleidingen en geschreven door Peter Sigmund en Peter Horsman.

Peter Sigmund is historicus en publiceerde boeken en artikelen. Hij werkte o.a. bij de Rijks Archiefschool en was laatstelijk directeur collecties van het Rijksmuseum. Hij was daarnaast bijzonder hoogleraar Nederlandse cultuurgeschiedenis vanwege het KOG bij de Universiteit van Amsterdam. Peter Horsman was achtereenvolgens verbonden aan het gemeentearchief Dordrecht, de Rijksarchiefdienst, de Archiefschool en de Universiteit van Amsterdam. Hij doceerde Nederlandse paleografie en archiefwetenschap. Uitgeverij Verloren, Hilversum. € 35,-

Al 7 miljoen records in de personendatabase van ELO

ELO bereikte onlangs een mijlpaal! De personendatabase is dankzij vrijwilligers de 7 miljoen records gepasseerd. Hun jongste vrijwilliger is Robin. Zij is 19 en bezig met overlijdensaktes uit de 19e eeuw.

Thuis op de bank vindt ze al tikkend haar weg tussen de heel oude - soms slecht leesbare - aktes. 'Veel leuker dan een avondje Netflix!' geeft zij aan.

Flitscollege 'Buskruit en vuurwerk in de Leidse stadsgeschiedenis'

Leiden was jarenlang het centrum van vuurwerkproductie in Nederland door de vuurwerkfabriek KAT. In de jaren dertig van de vorige eeuw werd KAT marktleider in Nederland op het gebied van siervuurwerk en was de fabriek onder meer verantwoordelijk voor grote vuurwerkshows. Door stadsuitbreiding groeiden Leiden en de fabriek naar elkaar toe. Bewoners

zagen weinig gevaar in de aanwezigheid van KAT tot de vuurwerkramp in Enschede in 2000.

Historica **Arti Ponsen** zal het publiek meenemen in de geschiedenis van de Leidse buskruitrampe en vertelt tijdens een flitscollege hoe relieken en herinneringen aan deze ramp van generatie op generatie zijn doorgegeven in Leidse families. Daarna praten we met haar na over haar onderzoek.

Lieselotte van de Ven van Erfgoed Leiden en Omstreken schuift ook aan. Zij groeide op in Enschede en maakte op jonge leeftijd de vuurwerkramp op 13 mei 2000 mee. Lieselotte en Arti bespreken welke overeenkomsten er zijn tussen deze twee nationale rampen.

Archeoloog en journalist **Ruurd Kok** bezocht het voormalige terrein van de vuurwerkfabriek en -opslag in Groenord en deed daar onderzoek. Hij vertelt daarover en na afloop is er ruimte voor vragen aan Ruurd én vragen aan het (Leidse) publiek. Toegang is gratis.

Datum: zaterdag 8 oktober 2022

Tijdstip: 11.00 tot 12.15 uur.

Locatie: Nieuwstraat 4, 2312 KB Leiden (Openbare bibliotheek)

Geschiedenislokaal.nl: digitale bronnen voor het onderwijs

Lokale erfgoedinstellingen beschikken over een schat aan bronnen die het geschiedenisonderwijs kunnen verrijken. Het gratis bronnenplatform heeft onlangs een fris nieuw uiterlijk gekregen.

Op www.geschiedenislokaal.nl vind je primaire bronnen over de geschiedenis van de regio's. De website is bedoeld voor leerlingen en hun docenten in het voortgezet onderwijs. De bronnen zijn gratis te downloaden op hoge resolutie voor gebruik in presentaties op bijvoorbeeld het digibord of in profielwerkstukken. Om het overzichtelijk te maken zijn de bronnen ondergebracht in thema's.

De deelnemers waarvan reeds een Geschiedenislokaal online staat zijn: Alkmaar regionaal archief, Amsterdam stadsarchief, Breda (binnenkort), Delft, Fryslân, Midden-Holland streekarchief, Nijmegen regionaal archief, Noordhollands archief, Rotterdam, Tilburg stadsarchief, Utrecht landschap erfgoed, Waterlands archief, Westfries archief.

Heel de Rijnstreek kocht melkpoeder

DUIZENDEN KILO'S IN BESLAG
GENOMEN.

De politie te Woerden is in samenwerking met den rijksveldwachter te Nieuwersluis op het spoor gekomen van een wijdvertakten handel in melkpoeder.

In den loop van den tijd werd een partij van tienduizenden kilogrammen melkpoeder clandestien aan den man gebracht. De frauduleuze handel kwam aan het licht toen een juffrouw uit Woerden zich bij de plaatselijke politie kwam beklagen, dat binnen 24 uur de prijs van een pakje melkpoeder met een dubbeltje was opgeslagen.

De winkelier, bij wien de politie naar aanleiding van deze klacht een onderzoek instelde, vertelde de melkpoeder te hebben ontvangen van een koopman te Leidschendam. De koopman werd aan den tand gevoeld en deze zeide zijn voorraad melkpoeder te hebben gekocht van iemand te Koudekerk. Deze persoon wees op zijn beurt een relatie te Bodegraven aan. Spoedig werd duidelijk, dat de kettinghandel zich uitstreckte over de geheele Rijnstreek en dat in vrijwel elke plaats langs de rivier winkeliers of afnemers van een groot-leverancier te Alphen zaten, die duizenden kilo's melkpoeder omzette.

Na verloop van tijd kon de politie er achter komen, hoeveel kilo's er clandestien waren geleverd. Bij de verschillende winkeliers werden de voorraden geteld en ten slotte bleken er nog 200 kilo's te ontbreken.

Bij den koopman te Leidschendam werd opnieuw een onderzoek ingesteld. Daarbij kwam vast te staan, dat hij de politie had voorgelogen en dat hij den winkelier te Woerden meer had geleverd dan de man den eersten keer aan de politie had opgegeven. Het spoor leidde toen naar Waddinxveen en aldaar werd 400 kilo melkpoeder in beslag genomen: de politie had nu 200 kilo te veel.....

Het vermoeden rees, dat de Leidschendammer de politie een rad voor de oogen draaide. Het einde van het onderzoek wees ook wel uit, dat deze man allesbehalve betrouwbaar is.

Tegen alle handelaren en leveranciers is procesverbaal opgemaakt.

De prijs van den melkpoeder was opgelopen van 54 cent per kilo tot 90 cent voor den handelaar, die de melkpoeder aan de planten verkocht voor f. 1.20 en meer.

Thans zijn duizenden kilo's melkpoeder in beslag genomen en te Woerden opgeslagen. Het rijksbureau voor voedselvoorziening in oorlogstijd zal nu de melkpoeder onder de ingezetenen van Woerden verkoopen tegen den normalen prijs van 30½ cent per kilo.

Drie artikelen over de drooglegging van de Haarlemmermeer

Drie lezenwaardige en opeenvolgende artikelen over wat in Warmond en omringende gemeentes voorafging aan de onvermijdelijke drooglegging van waterwolf Haarlemmermeer.

In het eerste artikel komen de grote stormen van 1836 aan bod en de schade die zij aanrichten in de polders van o.a. Warmond, maar ook in aangrenzende gemeentes.

In het tweede artikel wordt het werk beschreven dat, zonder dat er al een keus was gemaakt voor wind- of stoomkracht, aan de feitelijke drooglegging voorafging.

Het derde en laatste deel van de serie gaat over de bouw van het eerste en tevens proef- gemaal, De Leeghwater, dat op Warmonds grondgebied ligt.

<https://www.rijnlandgeschiedenis.nl/artikelen>

Publicaties van de afdeling

Onze voorraad kwartierstatenboeken wordt steeds beperkter. Een klein aantal kunnen we u nog aanbieden voor de prijs van **€ 5,- per deel en €10,- voor 3 delen**.

Deze boeken, maar ook onderstaande bronnenboeken, kunt u bestellen bij onze penningmeester, dhr. C.J. van den Hoek, Koraalzwam 58, 2403 SM, Alphen aan den Rijn (graag eerst tel. contact 0172-438964). Hij kan ze ook voor u meenemen naar een afdelingsavond. Voor de verzending per post dient U dan € 5,- extra over te maken op banknr. NL73 INGB 0589 6198 02 t.n.v. NGV te Bunnik. Bij de omschrijving altijd toevoegen: **t.n.v. Afd. Rijnland** en vermelding adres en de gewenste boeken.

Deel 1 en 2 zijn uitverkocht maar deel 1 is via de website voor leden beschikbaar op: **RYN.ngv-afdelingen.nl/**.

Kwartierstaten en stamreeksen 'Onze voorouders'

Deel III, uitgave 1998. Het gaat hier om 8 kwartierstaten (van den Bosch – Oudshoorn / van der Hart - Van Houten / Hensing – Koree / Prins – Swank / Roest – Barendregt / Stiva – Schön / Verhoog – Vlasveld / van Waanen – Bazet), 6 stamreeksen (Brummelkamp / Coloos / de Graaff / van Iterson / Knotter / Peet), 6 aanvullingen (Blijleven – Roodenburg / van Egmond – Labree / van Eyk- Blok / van Nimwegen – Mulder / Regeer – van Klaveren / Snels – Alblas). Het boek is ruim voorzien van illustraties.

Deel IV, uitgave 2001, 422 pag. Het bevat 8 kwartierstaten (Van Bronswijk – Brüne / Dewald – Kruis / Herrewijn – van der Maan / Hogervorst – Bierhoff / Kriek – De Wilt /

Kruit – Hoogervorst / Selier – Plug / Slof – Zwanenburg), 4 stamreeksen (Boekee / Herrewijn / van der Klaauw / van Poelgeest) en bevat ruim 70 illustraties.

Deel V, uitgave 2007, 460 pag. Het boek bevat 9 kwartierstaten (Beurze-Kriek, Boot Leliveld / van Eendenburg-Petereus / van de Geer-van Sante / Heemskerk-Popp / Kleinegris-Kuijper / Koolwijk-van der Waag / Spoelstra-Wilke / Wolff-Pollmann), 3 stamreeksen (Claverweijde / Kruit / Lacourt), 2 aanvullingen op eerdere publicaties, n.l. Kriek - De Wilt / Verbout – Wamsteeker en bevat veel illustraties.

Bronnenuitgaven

De prijs van de delen 1, 2 en 15 voor €7.50 per stuk, maar per 2 delen voor €10,- Deel 10, 11, 14 en 17 zijn € 10,- per stuk. De prijs van uitgaven 16, 18 en 21 is €13,50, deel 19 kost €12,50 en de prijs voor deel 22 is €18,50.

Wilt u de zending per post ontvangen dan dient u € 5,- extra over te maken op banknr. NL38 INGB 0004 2542 41.

Enkele bronnenboeken zijn nu ook via de website beschikbaar

De delen 1 t/m 11, 13, 15 en 20 zijn voor leden ook digitaal beschikbaar via onze website RYN.ngv-afdelingen.nl/.

1. Voorschoten	5. Rijnsburg	9. Valkenburg	15. Warmond
2. Oegstgeest	6. Lisse	10. Lisse	20. Noordwijkerhout
3. Rijnsburg	7. Voorschoten	11. Voorschoten	
4. Zoeterwoude	8. Oegstgeest	13. Sassenheim	

Deel 1. / Voorschoten, gereformeerd, ondertrouw en trouw, 1621 – 1805.

Uitgave 1995; 180 pag.; bewerking door de heer C.W. Delforterie.

Deel 2. / Oegstgeest, gereformeerd, ondertrouw en trouw, 1645 – 1811.

Uitgave 1995; bewerking door de heer J. van Egmond.

Deel 10. / Lisse, parochianen van Sint Agatha 1813 – 1903.

Uitgave 200; 300 pag.; bewerking door

archiefgroep St. Agathaparochie en redactie bronnen. Dit boek is een vervolg op deel 6 'Lisse, parochianen van Sint Agatha 1687 – 1812'. Naast de gegevens betreffende doop, trouw en begraven zijn ook de gegevens van geboorte en overlijden verwerkt, zo ook over echtscheiding, eerste Heilige communie en allerlei andere (kerkelijke) zaken.

Deel 11. / Voorschoten, gereformeerd, lidmaten (ca. 1621 – 1833), ontvangen akten van indemniteit (1731 – 1803) en afgegeven akten van indemniteit (1797 – 1809).

Uitgave 2008, 175 pag.; bewerking door de heer C.W. Delforterie.

Het boek bevat naast een aantal lidmatenlijsten, ook nieuwe en vertrokken lidmaten en data waarop mensen door belijdenis volwaardig lid werden. Het boek bevat naast aantekeningen betreffende 4200 namen van personen, indexen op voornamen, achternamen en patroniemen, aardrijkskundige namen, huis- en veldnamen, beroepen, functies etc.

Deel 14. / Sassenheim, RK parochie St. Pancratius, DTB (1812 – 1912);

Uitgave 2013; 229 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. Deel 14 bevat alleen rk personen die in Sassenheim hebben gewoond. De gegevens zijn afkomstig van DTB-boeken aanwezig in het archief van St. Pancratius te Sassenheim.

Deel 16. / Lisse, gereformeerd DTB (1620 - ca. 1810)

Uitgave 2014; 318 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. De doopinschrijvingen lopen van 1620 tot 1811, de trouwinschrijvingen van 1620 tot 1809. Hieraan toegevoegd zijn nog de begravingen in en rondom de kerk over de periode 1747 tot 1833. Het merendeel van de personen is rk begraven. De rooms-katholieken hadden geen eigen kerkhof.

Deel 17. / Sassenheim, gereformeerd DTB (1661-1883)

Uitgave 2014; 174 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. De gereformeerde kerk uit die periode is de voorloper van wat na 1814 de Hervormde kerk zou gaan heten. De doopinschrijvingen lopen van 1661 tot 1883, evenals de (onder) trouwinschrijvingen. Hieraan toegevoegd zijn de overlijdensgegevens over de periode 1722 tot 1960.

Deel 18. / Oegstgeest, rk dopen (1679 – 1812) en gereformeerd DTB (1626 – 1812), met hiaat 1648 – 1661).

Uitgave 2014; 265 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. De gereformeerde kerk uit die periode is de voorloper van wat na 1814 de Hervormde kerk zou gaan heten. De bewerkte gegevens vormen een waardevolle aanvulling op eerder verschenen delen 2 en 8.

Deel 19. / Noordwijkerhout en de Zilk I. Parochie St Victor, rk 1678-1812) en Nederduitsgereformeerd 1636-1812.

Uitgave 2015. Bewerking door mevr. E. Keus. Dit deel bevat rk doopgegevens (1678-1812) en trouwgegevens 1691-1812 / Nederduitsgereformeerde doopgegevens 1636-1812 en de trouwgegevens 1682-1812. Om de DTB-gegevens compleet te maken zijn tevens opgenomen de katholieke ingezetenen van De Zilk, gedoopt in Hillegom of Vogelenzang 1683-1812, dan wel aldaar getrouwd.

Deel 21. / Koudekerk aan den Rijn. De Brugkerk, van Nederduits-Gereformeerd tot Nederduits-Hervormd.

Uitgave 2016. Bewerking door mevr. E. Keus. Het boek bevat de doopgegevens van 1624 tot 1812, huwelijken van 1624 tot 1798 en het register van begraven van 1781 tot 1820 aangevuld met de overlijdensregisters van 1685 tot 1812.

Deel 22. / Hillegom. St. Maartenskerk.

Uitgave 2016; 430 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Alphons Maas van 'de Stichting Vrienden van Oud Hillegom' schreef de inleiding. Deze uitgave bevat de bewerking van de DTB-registers van Hillegom van vóór 1815. Zowel de Rooms-Katholieke als de Nederduits-Gereformeerde/ Hervormde gegevens zijn hierin opgenomen. Dit deel bevat ook informatie die niet aanwezig is bij ELO.

Deel 23. / Hazerswoude, dorp en Rijndijk. Dopen;

Deel 24. / Hazerswoude, dorp en Rijndijk. Trouwen;

Deel 25. / Hazerswoude, dorp en Rijndijk. Begraven;

Uitgave juni 2018; 1369 pag.; bewerking door mevr. E. Keus.

Bovengenoemde drie delen vormen één publicatie. Het bevat alle bewaard gebleven registers van Hazerswoude (RK: dopen 1705-1738; trouwen 1748-1811 (H. Michael); dopen 1797-1811 (H. Engelbewaarders); Remonstranten: dopen 1664-1811; Gereformeerd: dopen 1621-1811, trouwen 1620-1643 en 1670-1885; Hervormd: dopen 1792-1812, trouwen 1643-1670; Kinderen geboren in Hazerswoude doch Nederduits gereformeerd gedoopt in Koudekerk: 1776-1812;

Begraven: Gaardersarchieven 1719-1805; gemeentelijke overlijdensregister 1806-1811; Nederduits-gereformeerd begraafregister 1652-1693.

Deze omvang van deze publicatie heeft geleid tot de beslissing de overzichten in principe alleen **digitaal** ter beschikking te stellen.

Er is een zeer beperkt aantal in boekvorm gemaakt. Deze drie delen zijn beperkt verkrijgbaar door overmaking van € 65,00 op rekeningnummer NL38 INGB 0004 2542 41. U kunt dit dan afhalen bij de penningmeester of op een van de afdelingsavonden in het voorjaar. **Vraag wel eerst even of het nog in voorraad is.**

De digitale versie op een USB-stick is verkrijgbaar voor €12,50 bij de penningmeester Cees-Jan van den Hoek via bovenstaand rekeningnummer en bij het Historisch Museum Hazerswoude (Dorpsstraat 66, 2391 BK Hazerswoude).

Deel 26. / begraven Rijnsburg 1571-1678

Uitgave sept. 2021; 301 pag. waarvan 109 pag. tekst en 192 pag. foto's van originelen; bewerking door dhr. D. Boekee, Jan Leeuwenhoek, Bram Plantinga en Hans Endhoven. In aanvulling op deel 3 en 5 over Rijnsburg is nu deel 26 verschenen. Destijds heeft dhr. Boekee foto's gemaakt van de onderdelen van de kerkrekeningen waarin ontvangsten voor begraven zijn opgenomen in de periode 1581/1588-1678. Het gaat hier dus om een zeer oude bron die voor veel onderzoekers nieuwe gegevens zal opleveren. Zowel de fotokopieën als de transcriptie en de indexen zijn opgenomen. Dit wordt aangevuld met het grafstedenboek 1661-1742, waarover wel al eerder gegevens waren opgenomen in publicaties. De papieren uitgave kost €22,50 (beperkte oplage). De stick met de delen 3, 5 en 28 kost €12,-. Portokosten zijn respectievelijk € 5,50 en € 1,-.

Bestuur van afdeling Rijnland

Voorzitter / afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Dhr. A. Stikkelorum, van Hogendorpweg 22, 2253 VW Voorschoten

☎ 071 – 576 4355

E-mail: voorzitter-ryn@ngv.nl

1° secretaris: Plv. afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Dhr. R. van der Hulst, Aziëlaan 117, 2408 HZ Alphen a/d Rijn

☎ 06 – 2111 7450

E-mail: secretaris-ryn@ngv.nl

2° secretaris / Plv. afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Dhr. D.M. Roest, Ridderhoflaan 35, 2396 CJ Koudekerk a/d Rijn

☎ 071 – 889 2354

E-mail: mauring@gmail.com

Penningmeester / sociale media:

Dhr. C.J. van den Hoek, Koraalzwam 58, 2403 SM Alphen a/d Rijn

☎ 0172 – 438964

E-mail: penningmeester-RYN@ngv.nl

Bank NL73 INGB 0589 6198 02 t.n.v. NGV te Bunnik.

(Bij omschrijving altijd toevoegen: **t.n.v. Afd. Rijnland**)

Bestuurslid / nieuwsbrief / PR:

Mw. S.G. Visscher, Noachstraat 68, 2324 LT Leiden

☎ 071 – 576 6395

E-mail: nieuwsredacteur-RYN@ngv.nl

Bestuurslid:

Dhr. G.J. Leeuwenhoek, Morsstraat 15, 2312 BK Leiden

☎ 06 - 48938412

E-mail: jan@leeuwenhoek.nl

Bestuurslid:

Dhr. A.J. Plantinga, Vronkenlaan 26, 2352 EP Leiderdorp

☎ 071 – 541 0572

E-mail: ajplantinga@ziggo.nl

Bestuurslid / eindredactie mededelingenblad:

Mw. A.C. Poland, Jean Pesijnhof 10, 2311 SM Leiden

☎ 071 – 514 0016

E-mail: redactie-ryn@ngv.nl

Redactie mededelingenblad Rijnland

Mw. A.C. Poland ☎ 071-5140016

E-mail: redactie-ryn@ngv.nl

Mw. M.J. Snels

Redactie Bronnenboeken

Mw. J. Bos-Bliek

Dhr. J. van Egmond

Webredactie: Dhr. C.J. van den Hoek, Mw. S.G. Visscher, mw. M.J. Snels, mw. A.C. Poland

Colofon: Dit blad verschijnt drie à vier keer per jaar en is een uitgave van afdeling Rijnland van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV).

Omslag blad: De ondergrond wordt gevormd door een kaart van het Hoogheemraadschap van Rijnland. De kaart is samengesteld door Floris Balthasars in 1615 en verscheen in 1615 in boekvorm en als wandkaart (165 x 162 cm).

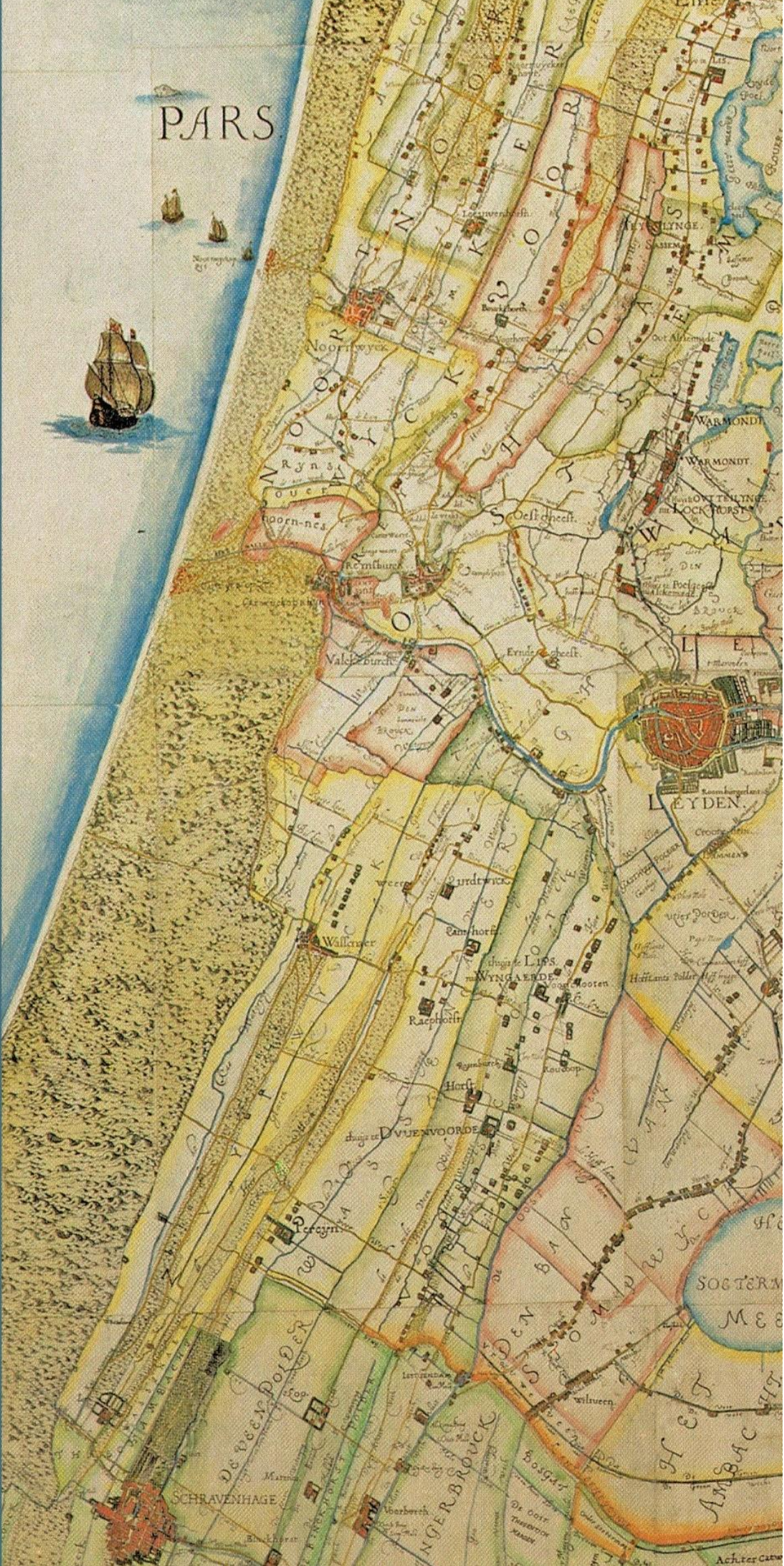
© 2022 – overname van artikelen en teksten is slechts toegestaan onder nadrukkelijke verwijzing naar dit blad en met vermelding van de auteur.

Homepage van de afdeling: <https://www.ngv-afdelingen.nl/ryn/>

Voor nadere informatie de website van de NGV: www.ngv.nl

Oplage ca. 400 exemplaren

Drukkerij van der Linden, Leiden

PARS

Afzender:
NGV afd. Rijnland
secr. Aziëlaan 117
NL 2408 HZ
Alphen aan den Rijn

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

